

Dosarul nr. 2ra-1423/21

Prima instanță: Judecătoria Comrat sediul Ceadâr-Lunga (jud. N. Lazareva)

Instanța de apel: Curtea de Apel Comrat (jud. D. Fujenco, L. Caraianu, A. Mironov)

ÎNCHEIERE

27 octombrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul

Judecătorii

Ala Cobăneanu

Dumitru Mardari

Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursurilor declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și de Procuratura Generală a Republicii Moldova

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Vitali Vasilioglo împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și prejudiciului moral

împotriva deciziei din 28 aprilie 2021 a Curții de Apel Comrat, prin care au fost respinse apelurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova, admis apelul declarat de Vitali Vasilioglo, reprezentat de avocatul Nicolai Jecov, casată parțial hotărârea din 10 noiembrie 2020 a Judecătoriei Comrat sediul Ceadâr-Lunga și în această parte emisă o hotărâre nouă

constată:

La 4 septembrie 2018, Vitali Vasilioglo a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii a invocat că prin ordonanța ofițerului de urmărire penală al Inspectoratului de Poliție Briceni din 4 noiembrie 2013, a fost pornită urmărirea penală nr. 2013070493, în baza elementelor componenței de infracțiune prevăzute de art. 352 alin. (3) lit. d) Cod penal.

A menționat că la 24 martie 2014, prin ordonanța ofițerului de urmărire penală al Inspectoratului de Poliție Comrat, a fost recunoscut în calitate de bănuț în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 352 alin. (3) lit. d) Cod penal, în cadrul cauzei penale nr. 2013070493.

Iar prin ordonanța Inspectoratului de Poliție Comrat din 9 iulie 2014, i-a fost aplicată măsura procesuală de constrângere sub formă de reținere, precum și supus percheziției corporale.

Tot, la 9 iulie 2014, i-a fost înaintată învinuirea și pus sub învinuire în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 352 alin. (3) lit. d) Cod penal, precum și aplicată măsura preventivă sub formă de interdicție de a părăsi localitatea.

A explicat că prin ordonanța procurorului în Procuratura mun. Comrat din 9 decembrie 2014, a fost pus repetat sub învinuire, în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 352 alin. (3) lit. d) Cod penal.

Și tot, la 9 decembrie 2014, i-a fost aplicată măsura preventivă sub forma interdicției de a părăsi țara pe un termen de 30 de zile.

Iar ulterior, prin ordonanța procurorului în Procuratura mun. Comrat din 26 mai 2016, rămasă definitivă și irevocabilă, procesul penal nr. 2013070493 în privința lui a fost încetat în legătură cu lipsa în acțiunile lui a elementelor infracțiunii prevăzute de art. 352 alin. (3) lit. d) Cod penal.

A susținut că în urma tragerii ilegale la răspundere penală, i-au fost cauzate suferințe morale semnificative.

A explicat că infracțiunea imputată, conform apartenenței sale de încadrare, se atribuie la categoria infracțiunilor grave, ceea ce permite ca aceasta să fie considerată esențială din punct de vedere al eventualelor consecințe nefavorabile pentru persoana trasă la răspundere, totodată, această infracțiune prevede în exclusivitate pedeapsa sub formă de privare de libertate, circumstanță care urmează a fi avută în vedere ca amenințare potențială reală pentru libertatea personală.

În perioada urmăririi penale i-au fost aplicate măsuri procesuale de constrângere, care i-au afectat esențial drepturile, libertățile și interesele legitime.

În urma tragerii ilegale la răspundere penală, i-a fost discreditată personalitatea, fiind supus umilinței și suferințelor psihice, motiv pentru care a considerat că prejudiciul moral în quantum de 100 000 de lei, este proporțional cu suferințele suportate.

A mai explicat că desfășurarea urmăririi penale și a procedurilor judiciare legate de contestarea deciziei organului de urmărire penală, a avut loc în perioada 4 noiembrie 2013 – 26 decembrie 2016, într-un termen excesiv, mai mare de 3 ani.

A evidențiat că în legătură cu tragerea ilegală la răspundere penală, a suportat cheltuieli de asistență juridică acordată de către avocatul Nicolai Jecov, atât în cadrul urmăririi penale, cât și în cadrul procedurilor judiciare, în sumă totală de 15 000 de lei, care sunt pasibile de a fi încasate în temeiul art. 7 lit. e) din Legea 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Și-a întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor art. 33-33¹, 39 alin. (7), 85, 166-167 CPC, art. 11, 1398, 1405, 1416, 1422-1424 Cod civil, art. 3, 5, 6, 10, 11 din Legea 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Prin încheierea protocolară din 19 decembrie 2019 a Judecătoriei Comrat sediul Ceadâr-Lunga, a fost atrasă în proces în calitate de intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova.

Prin hotărârea din 10 noiembrie 2020 a Judecătoriei Comrat sediul Ceadâr-Lunga, acțiunea a fost admisă parțial.

A fost încasat din contul bugetului de stat al Republicii Moldova, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Vitali Vasilioglo prejudiciul moral în sumă de 20 000 de lei, cauzat în legătură cu tragerea ilegală la răspundere penală.

În rest, pretențiile lui Vitali Vasilioglo cu privire la încasarea prejudiciului moral și a prejudiciului material au fost respinse ca neîntemeiate.

Pentru a hotărî astfel, prima instanță a reținut că, deoarece prin ordonanța procurorului în Procuratura mun. Comrat din 26 mai 2016, a fost încetată urmărirea penală în cadrul dosarului penal nr. 2013070493, în privința lui Vitali Vasilioglo, în legătură cu lipsa în acțiunile lui a elementelor infracțiunii prevăzute de art. 352 Cod penal, în conformitate cu art. 10, 23 Cod de procedură penală, art. 11, 1405, 1422 Cod civil și art. 2, 3, 6 din Legea 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, Vitali Vasilioglo este îndreptățit la repararea prejudiciului moral.

Or, ordonanța procurorului în Procuratura or. Comrat din 26 mai 2016 confirmă ilegalitatea tragerii lui Vitali Vasilioglo la răspundere penală, recunoașterea ilegală a lui Vitali Vasilioglo în calitate de bănuit și învinuit, precum și emiterea ilegală de către organul de urmărire penală a ordonanței de căutare a lui Vitali Vasilioglo, reținerii și aplicarea în privința acestuia a măsurii preventive sub formă de interdicție de a părăsi localitatea și țara.

Cu referire la prevederile art. 11 din Legea 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, ținând cont de durata urmăririi penale, de gravitatea faptei incriminate și de măsurile procesuale de constrângere, a concluzionat prima instanță că prejudiciul moral în cuantum de 20 000 de lei, constituie o compensație bănească justă și proporțională suferințelor morale suportate de Vitali Vasilioglo.

În același timp, întru stabilirea netemeinicii cerinței lui Vitali Vasilioglo cu privire la repararea prejudiciului material în sumă de 15 000 de lei, formate din cheltuielile de asistență juridică la etapa urmăririi penale și procedurilor judiciare, prima instanță a concluzionat că Vitali Vasilioglo nu a probat suportarea acestor cheltuieli.

Și asta deoarece, bonul de plată seria YL nr. 741251 din 5 decembrie 2015 în sumă de 15 000 de lei, achitată de către Vitali Vasilioglo avocatului Nicolai Jecov, pentru acordarea asistenței juridice, anexat la dosar, nu justifică și temeinicia acestor cheltuieli, întrucât nu indică la actele sau acțiunile concrete efectuate de către avocatul Nicolai Jecov în cadrul procesului penal, timpul suportat pentru aceste acțiuni și nici la contractul de asistență juridică încheiat între Vitali Vasilioglo și avocatul Nicolai Jecov.

Prin decizia din 28 aprilie 2021 a Curții de Apel Comrat, au fost respinse apelurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova.

A fost admis apelul declarat de Vitali Vasilioglo, casată parțial hotărârea din 10 noiembrie 2020 a Judecătoriei Comrat sediul Ceadâr-Lunga și anume în partea prin care a fost respinsă cerința lui Vitali Vasilioglo cu privire la încasarea

prejudiciului material și în această parte a fost emisă o hotărâre nouă prin care a fost admisă cerința lui Vitali Vasilioglo cu privire la încasarea prejudiciului material și încasat din contul bugetului de stat al Republicii Moldova, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Vitali Vasilioglo prejudiciul material în sumă de 15 000 de lei.

În rest, hotărârea primei instanțe a fost menținută.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a apreciat ca fiind eronată concluzia primei instanțe cu privire la neprezentarea probelor de către Vitali Vasilioglo întru confirmarea cerinței cu privire la repararea prejudiciului material, or din materialele dosarului s-a constatat cu certitudine că Vitali Vasilioglo a suportat cheltuielile pentru acordarea asistenței juridice de către avocatul Nicolai Jecov în sumă de 15 000 de lei, în cadrul cauzei penale nr. 2013070493, confirmate prin bonul de plată seria YL nr. 741251 din 5 decembrie 2015,

Astfel, reieșind din probele cercetate în ședința de judecată, instanța de apel a constatat că aceste cheltuieli de asistență juridică în sumă de 15 000 de lei, au fost necesare și suportate de către Vitali Vasilioglo, în cadrul cauzei penale.

La 18 iunie 2021, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei din 28 aprilie 2021 a Curții de Apel Comrat, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, considerându-le ca ilegale și neîntemeiate.

A susținut că instanța de apel a aplicat eronat normele de drept material și a apreciat arbitrar poziția participanților la proces și a probelor anexate la dosar.

A considerat ca fiind eronată concluzia instanței de apel precum că Vitali Vasilioglo este în drept de a solicita compensarea prejudiciului cauzat prin prisma prevederilor Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998, în condițiile în care reieșind din dispozițiile art. 3 alin. (1) din această lege, nu orice acțiune a organelor de drept și judecătorești atrage răspunderea statului.

A explicat că pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare și de urmărire penală, sunt necesare unele condiții speciale, și anume existența faptei ilicite.

Pe când, la materialele cauzei nu există niciun act procedural definitiv și irevocabil al instanței de judecată sau al organului ierarhic superior, prin care ar fi stabilite ca fiind ilegale acțiunile organului de urmărire penală.

A obiectat că instanțele de judecată ierarhic inferioare eronat a dispus încasarea din contul bugetului de stat, în beneficiul lui Vitalie Vasilioglo a sumei prejudiciului moral, în condițiile în care la caz nu sunt întrunite condițiile necesare de aplicabilitate a prevederilor Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998.

Instanța de apel nu a constatat și nu a elucidat circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei, și-a fundamentat soluția pe fapte neprobate și declarative.

La 26 iulie 2021, prin intermediul oficiului poștal, Procuratura Generală a Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei din 28 aprilie 2021 a Curții de Apel Comrat, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței

de apel și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, considerându-le ca ilegale și neîntemeiate.

Cu referire la prevederile art. 2 și 3 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, a explicat că urmează a fi reparat prejudiciul cauzat anume prin acțiunile ilegale ale organului de urmărire penală, procuraturii și instanțelor judecătorești.

Pe când, la caz, acțiunile organelor de urmărire penală au fost întemeiate și legale, din care considerente pretențiile lui Vitali Vasilioglo nu se încadrează în prevederile Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998.

A indicat că acțiunile procurorului precum înaintarea învinuirii, aplicarea măsurii preventive sub formă de obligare de a nu părăsi țara pe un termen de 30 zile și alte acțiuni procesuale, au fost condiționate de temeiurile rezonabile că Vitali Vasilioglo a participat la săvârșirea infracțiunii, existând riscul eschivării lui de la urmărirea penală și împiedicarea stabilirii adevărului în cauza penală respectivă.

Cu atât mai mult, în cadrul urmăririi penale nu a fost emis niciun act procedural prin care să fie stabilite ca fiind ilegale acțiunile organului de urmărire penală și ale procuraturii.

A obiectat că instanța de apel nu s-a expus la toate argumentele Procuraturii Generale a Republicii Moldova din cererea de apel, precum că în cadrul urmăririi penale careva încălcări prin care să fie lezate drepturile lui Vitali Vasilioglo nu au fost comise, precum și faptul că informația despre învinuirea lui Vitali Vasilioglo și mersul urmăririi penale nu a avut rezonanță în societate și nu a fost publicată în mass-media.

A remarcat că de către Vitali Vasilioglo nu au fost prezentate dovezi care ar confirma caracterul și gradul suferințelor psihice suportate.

A mai relevat că de către Vitali Vasilioglo nu a fost dovedit nici faptul cauzării prejudiciului material pe care îl solicită în speță.

La 21 august 2021, în adresa lui Vitali Vasilioglo au fost expediate recursurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova, în adresa Ministerului Justiției al Republicii Moldova a fost expediat recursul declarat de Procuratura Generală a Republicii Moldova și în adresa Procuraturii Generale a Republicii Moldova recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (f. d. 49 vol. II), fiind recepționate de către Vitali Vasilioglo la 25 august 2021, de către Procuratura Generală a Republicii Moldova la 25 august 2021 și de Ministerul Justiției al Republicii Moldova la 2 septembrie 2021, ceea ce se atestă prin avizele de recepție anexate la actele cauzei (f. d. 51-53 vol. II).

La 1 septembrie 2021, prin intermediul oficiului poștal, Vitali Vasilioglo, reprezentat de avocatul Nicolai Jecov a depus referință, prin care a solicitat respingerea recursurilor declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova.

Până la data stabilită pentru examinarea chestiunii privind admisibilitatea recursurilor, în adresa Curții Supreme de Justiție, alte referințe nu au parvenit.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei recurate a fost expediată în adresa părților la 7 iunie 2021, fapt confirmat prin scrisoarea de însoțire (f. d. 219 vol. I) și recepționată de către Procuratura Generală a Republicii Moldova la data de 7 iunie 2021 și de Ministerul Justiției al Republicii Moldova la data de 16 iunie 2021, ceea ce se atestă prin avizele de recepție anexate la dosar (f. d. 221, 223 vol. I).

Astfel, se constată că recurenții s-au conformat prevederilor legale și au declarat recursurile la 18 iunie 2021 și respectiv la 26 iulie 2021, în termenul legal.

Examinând temeiurile recursurilor declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și de Procuratura Generală a Republicii Moldova, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile drept inadmisibile din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și de Procuratura Generală a Republicii Moldova, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Astfel, argumentele invocate în recursurile declarate se referă la dezacordul recurenților cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Distinct de aceste constatări, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII CPC, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) CPC, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 CPC, însă, din recursurile declarate nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr. 26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că recursurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și de Procuratura Generală a Republicii Moldova urmează a fi considerate ca inadmisibile.

În conformitate cu art. 433 lit. a), 440 alin. (1) CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Se consideră inadmisibile recursurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și de Procuratura Generală a Republicii Moldova.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Dumitru Mardari

Mariana Pitic